

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

от група народни представители
 за обявяване противоконституционността, евентуално несъответствието с
 международен договор, по който България е страна, на чл. 47, ал. 1 от Закона
 за чужденците в Република България

по чл. 149, ал. 1, т. 2 и
 чл. 149, ал. 1, т. 4 от
 Конституцията

Уважаеми конституционни съдии,

Съгласно чл. 47, ал. 1 от ЗЧРБ *“Не подлежат на обжалване заповедите по този раздел, с които са наложени принудителни административни мерки, непосредствено свързани със сигурността на страната.”*

Основно, мерките предвидени в глава Пета, раздел I (визиран от цитираната норма) от ЗЧРБ са следните:

- отнемане правото на пребиваване;
- принудително отвеждане на чужденец до границата;
- експулсиране;
- забрана за напускане на страната.

Оспорената с настоящото искане разпоредба (чл. 47, ал. 1), противоречи на чл. 56 от Конституцията, която установява право на защита на всеки гражданин, когато са нарушени или застрашени негови права и законни интереси. Това право е въздигнато от конституционния законодател в основно гражданско право и може да бъде временно ограничено със закон

КД № 15/2000
 Т-11 Ручен Ялмъв
 за Т. Змедалин
 вч 28.4.2000
 24.7.2000

само в случаите, посочени от чл. 57, ал. 3 от Конституцията - при обявяване на война, на военно или друго извънредно положение.

Разпоредбата на чл. 47, ал. 1 от ЗЧРБ противоречи и на чл. 45, предложение първо от Конституцията на Република България, във връзка с чл. 5, ал. 2 от Конституцията на РБ, в който изрично се казва, че *"Гражданите имат право на жалби, предложения и петиции до държавните органи."* Доколкото чл. 47, ал. 1 от ЗЧРБ изключва не само съдебния но и административния контрол върху административните актове посочени в неговата хипотеза, засегнатите граждани не биха могли да упражнят правото си жалба по никакъв начин.

Чл. 47, ал. 1 от ЗЧРБ противоречи и на чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Наистина, чл. 120, ал. 2 от Конституцията предвижда, че отделни административни актове могат да бъдат изключени от съдебен контрол по силата на закон, но Конституционният съд неведнъж се е произнасял, че разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията трябва да се тълкува ограничително и не обхваща тези актове, които засягат основни конституционни права.

Конституционният съд се е произнесъл с Решение № 21 от 26 октомври 1995 г. по к.д. № 18/1995 г., като е дал задължително тълкуване на чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България. В неговия диспозитив не се третира въпросът кога законодателят не може да изключи със закон правото на обжалване на административните актове, но в точка 4 от мотивите е указано, че *"Това не означава, че законодателят не е ограничен от Конституцията при изключване на определени административни актове от съдебно обжалване. Той остава ограничен от общите конституционни принципи - например не могат да бъдат изключени от съдебно обжалване административните актове, които засягат основни конституционни права"*. В същия смисъл са и решения на Конституционния съд №№ 13 от 1993 г., 7 от 1995 г., 5 от 1997 г., 18 от 1997 г.). В Решение № 8 от 12 май 1999 г. по к.д. № 4 от 1999г. Конституционният съд продължава последователно тълкуването на чл. 120, ал. 2 от Конституцията: *"Изключването на някои административни актове от обсега на съдебния контрол за законосъобразност е правомощие на законодателя, с което не следва да се злоупотребява. Конституционният съд извежда границата на това правомощие от самата Конституция: това изключване не може в никакъв случай да противоречи на основните принципи на правото, залегнали в глава първа - Основни начала на Конституцията, нито да засяга някое от основните конституционни права на гражданите, посочени в глава втора на Конституцията"*.

Основните права на гражданите са неотменими по силата на чл. 57, ал. 1 от Конституцията.

По нататък в решение No 18 от 14.11.1997г. по к.д. No 12/97г. Конституционният съд изрично се е произнесъл, че *"... Същевременно съдът намира за необходимо да отбележи, че правото на законодателя да изключва отделни категории административни актове от съдебен контрол не е абсолютно по своя характер... Ето защо Конституционният съд е компетентен да преценява във всеки конкретен случай доколко законодателната целесъобразност се упражнява в конституционно установените граници..."*

Считаме, че в конкретния случай законодателната целесъобразност и излязла извън конституционно установените граници, тъй като принудителните административни мерки, предвидени в глава Пета, раздел I от ЗЧРБ са от категорията на тези административни актове, които могат да засегнат основни конституционни права. Например мярката отнемане правото на пребиваване на чужденец предполага, че чужденецът има правото да пребивава на законно основание на територията на Република България. Доколкото законът не визира нито срока на пребиваването, нито основаниято на което пребивават чужденците в Република България, при отнемането на това право могат да бъдат засегнати, в зависимост от конкретния случай, някои от следните основни права на гражданите, предвидени в Конституцията:

- по чл. 32, ал. 1 (право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния живот и срещу посегателство върху честта, достойнството и доброто име);

- по чл. 35, ал. 1 (право на свободен избор на местожителство и на придвижване по територията на страната);

- по чл. 47, ал. 1 (право на отглеждане и възпитаване на собствените деца)

- по чл. 48 от Конституцията (право на труд, свобода на избора на място на работа), във връзка с чл. 33 от ЗЧРБ.

Аналогичната на чл. 47 разпоредба, отнасяща се до българските граждани, се съдържа в чл. 75, т. 1 от Закона за българските документи за самоличност. Тя гласи: *"Не се разрешава напускане на страната, а паспортите и заместващите ги документи не се издават или издадените се отнемат на:*

1. лица, за които има достатъчно данни, че с пътуването си застрашават непосредствено сигурността на Република България;"

Според чл. 78 и 79 от същия закон, принудителните административни мерки се прилагат с мотивирана заповед от министъра на вътрешните работи или от упълномощени от него длъжностни лица, издаването на заповедите се извършва по реда, предвиден в Закона за административното производство, а обжалването им - по Закона за Върховния административен съд.

Съгласно чл. 26, ал. 2 от Конституцията, *“чужденците, които пребивават в Република България имат всички права и задължения по тази Конституция, с изключение на правата и задълженията, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство”*.

Когато прогласява правото на защита в чл. 45, чл. 56 и чл. 120, Конституцията по никакъв начин не свързва гражданството с признаването на това право.

Безспорно е, че сигурността на страната е висша конституционна ценност. Нашето право обаче предвижда достатъчно гаранции и в този случай - допускане на предварително (“незабавно” по терминологията на текста на чл. 44, ал. 2 от ЗЧРБ) изпълнение на наложената принудителна административна мярка, непосредствено свързана с националната сигурност. Едва ли обаче е оправдано и след като целта на мярката е постигната, т.е. заповедта за нейното налагане е изпълнена (адресатът е експулсиран, принудително е отведен до границите и т.н.), чужденецът да няма правото на каквото и да било контрол по отношение на законосъобразността на извършените действия. Както е изтъкнато в Указ № 407 от 23.11.1998г. на президента на Републиката, с който беше постановено връщане за ново разглеждане на ЗЧРБ, *“никой в България няма основание да мисли, че българският съд милее по-малко за българската национална сигурност от органите на Министерство на вътрешните работи”*.

В чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (обнародвана в ДВ, бр. 80 от 02.10.1992г., изм., бр. 137 от 20.11.1998г., попр., бр. 97 от 09.11.1999г.) е установено правото на всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения, на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд: *“Всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да било наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.”* А съгласно чл. 1 от Конвенцията, държавите, които са страни по нея осигуряват на всяко лице под тяхна юрисдикция правата и свободите определени в част Първа от Конвенцията.

Допълнителна гаранция за упражняването на правото по чл. 6, (1) представлява правото на ефективно средство за защита, предвидено с чл. 13 от Конвенцията. Според тази разпоредба *“всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти”*.

Следва изрично да подчертаем, че принудителните административни мерки по глава Пета, раздел I от ЗЧРБ, непосредствено свързани със сигурността на страната, не подлежат на никакъв контрол, дори и административен, и това е още едно основание, че те противоречат на чл. 6, (1) от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи.

ПОЧИТАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

М о л и м на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 47, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България, тъй като същата противоречи на чл. 45, 56 и 120, ал. 2 от Конституцията на Република България, евентуално

на основание чл. 149, ал. 1, т. 4 предложение последно от Конституцията на Република България, да обявите разпоредбата на чл. 47, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България за несъответстваща с чл. 6, т. 1 и чл. 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

М о л и м да конституирате като страни:

1. Народно събрание;
2. Министерски съвет;
3. Министър на вътрешните работи;
4. Върховен административен съд;
5. Български хелзинкски комитет;

НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ: 1. Осман Осман
2. Юлиан Михайлов
3. Венцеслав Димитров
4. Емил Етем
5. Ахмед Юсеин
6. Камелия Дая
7. Ремзи Осман
8. Тасван Аземов

9. Яшо Милков
10. Антон Рачев
11. Иван Исхар
12. Рамзаян Шипков
13. Георги Дилков
14. Велимир Бончев
15. Матия Димитров
16. Михаил Миков
17. Евгений Сумилярот
18. Бойко Рачев
19. Станислав Караванов
20. Кристиан Турнушев
21. Христо Антонов
22. Ангел Манолев
23. Златко Златков
24. Уво Ставков
25. Стефан Станков
26. Никола Койчев
27. Иван Цветков
28. Влад Батков
29. Бойко Велков
30. Любомир Божков
31. Димитър Луков
32. Стефан Нешев
33. Иван К. Иванов
34. Иван Борисов
35. Ангел Лозанов
36. Димитър Петров
37. Радан К. Стояков

38. Дочка Ст. Дочева
39. Тодор Ив. Костадинов
40. Ангел Мажев
41. Руми Нв. Такопов
42. Георги Димитров
43. Свещен Димитров
44. Жеңчо Мереждов
45. Георги Карабашев
46. Васил Козаков
47. Иван Зезев
48. Лорен Школовски
49. Атанас Божанов
50. Георг Зацев
51. Евариста Митва
52. Благоевс Хр. Сидр
53. Атанас Школов Мерджанов
54. Драгана Мотва
55. Армен Антонов